

Datum: 2025-06-11

Ärendenummer: SLK-2025-00489

Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: a.jam@regeringskansliet.se

Diarienummer: A2025/00432

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

Göteborgs Stad ser positivt på förslagen och delar utredningens utgångspunkter i sin helhet. Göteborgs Stad lämnar nedan ett antal synpunkter på de förslag som har störst påverkan på kommunens uppdrag och verksamheter.

Nationellt samordningscentrum

Gällande förslaget att skapa ett nationellt samordningscentrum på Jämställdhetsmyndigheten ser Göteborgs Stad det som positivt att samla arbetet kring det sjätte delmålet hos en aktör. I Göteborgs Stad finns Regionalt stödcentrum heder (ingår i det som kallas regionala resurscentra) vilka nämns som samverkansaktör i både Länsstyrelsen Östergötlands kvarvarande uppdrag och i det kommande nationella samordningscentrumet hos Jämställdhetsmyndigheten. Samverkan som ger ökad kunskap och metodutveckling är givetvis positivt men samverkan tar tid och resurser i anspråk från verksamheten. Göteborgs Stad ser en uppenbar risk för ökad administration och belastning på Regionalt stödcentrum heder med en fortsatt uppdelning på området hedersrelaterat våld och förtryck. Det vore därför önskvärt om ett nationellt samordningscentrum övertog ansvaret för samordning av samtliga uppgifter gällande hedersrelaterat våld och förtryck från Länsstyrelsen Östergötland.

Nationell strategi för arbetet om att mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel

Göteborgs Stad välkomnar en uppdaterad långsiktig nationell strategi för delmålet mot våld. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att två strategier, en särskild för hedersrelaterat våld och förtryck, försvårar ett samordnat arbete och riskerar att fragmentisera arbetet, vilket inte gynnar de utsatta.

Att en av utgångspunkterna för strategin är rättighetsbaserade insatser och ett stärkt brottsofferperspektiv bedöms viktigt, inte minst för grupper som sällan ses som vare sig våldsutsatta eller brottsoffer. Det gäller till exempel personer utnyttjade i prostitution, i pornografi och unga utsatta för olika typer av sexuell exploatering. Att genomgående låta grupper med särskilda sårbarhetsfaktorer synliggöras i alla utvecklingsområden bedöms förbättra möjligheterna att fler får sina rättigheter tillgodosedda gällande stöd och skydd.

Kommunen har en central roll i genomförandet av den nationella strategin och Göteborgs Stad noterar att kommunala verksamheter nämns genomgående, som utförare eller samverkande part.

Nationella strategier, handlingsplaner och åtgärdsprogram är inte styrande för kommunen, men fungerar som utgångspunkter för lokal styrning och prioritering av arbetet. Den nationella strategins utgångspunkter och utvecklingsområden stämmer väl överens med lokala planer och program på området och med identifierade utvecklingsområden inom det kommunala ansvaret.

Att synliggöra strukturer i samhället som mäns våld mot kvinnor är en förutsättning för att motverka våldet. Göteborgs Stad ser det som centralt att frågor om våld, makt och destruktiva maskulinitetsnormer, hedersnormer och misogyna attityder är utgångspunkter i det våldsförebyggande arbetet. Det är viktigt att det perspektivet finns med i allt arbete på området, från det förebyggande till det återfallsförebyggande. Ett våldsförebyggande arbete med genusförändrande ansats kan också motverka våld mellan män och verka brottsförebyggande i bredare bemärkelse.

Det är bra att den digitala dimensionen av våldsutövande omfattas av strategin, framför allt gäller det psykiskt våld och sexuell exploatering som drabbar många unga och får livslånga konsekvenser. Den digitala världen saknar geografisk uppdelning vilket innebär utmaningar för kommunala verksamheter vars ansvar begränsas av kommungränser. Göteborgs Stad vill framföra behovet av metodutveckling för kommunal digital närvaro och ser gärna att regionala eller nationella aktörer leder ett sådant arbete.

En viktig del i arbetet är enligt utredningen att genomföra riskbedömningar, både avseende vuxna och barn, och att riskbedömningarna görs återkommande. Göteborgs Stad delar den bedömningen och utvecklingsområdet gäller även för stadens verksamheter. Andra utvecklingsområden är det långsiktiga stödet inklusive stöd till stadigvarande boende för de som flytt undan våld inte minst gäller detta för personer som levt i en hederskontext. Göteborgs Stad delar även bedömningen att det ekonomiska våldet och eftervåldet kräver både mer kunskap och insatser för att motverkas. Barnrättsperspektivet behöver finnas med i alla insatser som rör barn, även när barn är den våldsutövande.

Göteborgs Stad är positivt till att uppföljning av både det nationella och det regionala arbetet hålls nere gällande frekvens och att indikatorer hämtas från den uppföljning som pågår på området. Ett medskick är att utforma en uppföljning som även mäter effekten av det våldsförebyggande arbetet.

Göteborgs Stad genomförde en kartläggning 2022 gällande våldsförebyggande arbete mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och sexuellt våld. Där framkom att en betydande del av det universella våldsförebyggande arbetet finansierades med externa medel, däribland statsbidrag. Göteborgs Stad delar de synpunkter som framförts till utredningen, att statsbidrag förvisso kan leda till utvecklingsarbete men att det är svårt att skapa långsiktighet och systematik i arbetet. Ansökningsförfarandet skapar stor administrativ börda och tidsmässiga glapp i arbetet. Generella statsbidrag har de senaste åren dragits in på området och det går nu bara att söka detaljstyrda riktade medel. Riktade statsbidrag inom avgränsade områden gör det svårt för kommunen att få medel till bredare våldsförebyggande insatser, vilket strategin i stort syftar till. Utredningen bedömer att kommunen inte kommer att drabbas av ökade kostnader, men konstaterar samtidigt att strategin innebär en ambitionshöjning för ansvariga aktörer. Göteborgs Stad bedömer att en ambitionshöjning på ett område som lider av många brister där kommunen har ett stort och brett ansvar skulle innebära behov av mer resurser för att förslagen ska få önskad

effekt. Staden vill därför understryka vikten av långsiktig och bred finansiering även till kommuner. Om förslagen realiserar förutsätter Göteborgs Stad att finansieringsprincipen tillämpas.

Göteborgs Stad bedömer sammantaget att strategin ökar möjligheterna för Sverige att leva upp till sina internationella åtaganden gällande mänskliga rättigheter, men att det förutsätter att strategins utvecklingsområden får genomslag och adekvat resurstilldelning på samtliga nivåer i offentlig sektor och i civilsamhället.

Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck

Göteborgs Stad välkomnar en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck som omfattar olika typer av våldsuttryck inom en hederskontext. Att hålla ihop arbetet i en handlingsplan i stället för att dela upp det kategoriskt i en för könsstympling, en för bortföranden och så vidare bedöms skapa tydligare styrning och uppföljning. Det operativa arbetet omfattar hela spektra av utsatthet i en hederskontext, därför fungerar en handlingsplan för hela våldstypen bättre. Hedersrelaterat våld och förtryck kräver särskild kunskap om våldets karaktär och vem som utövar det samt vilka insatser till stöd och skydd som krävs för den enskilde. Det bedöms även fortsättningsvis vara ett utvecklingsområde.

Befolkningsundersökning om våldsutsatthet

Göteborgs Stad bedömer förslaget som angeläget och det kan fungera som ett kunskapsunderlag även för kommunala verksamheter. Undersökningen kan komplettera indikatorerna på området.

Sammantagen bedömning av förslagen

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att det finns stora brister i många delar av arbetet mot våld och hos många av de utpekade aktörerna, inklusive kommunen. Att koppla ihop våldsförebyggande arbete med det bredare brottsförebyggande arbetet kan skapa vinster både resursmässigt och i effekter i samhället. Där är operativ och strategisk samverkan mellan myndigheter och kommun avgörande för att nå framgång. Det är positivt att samverkan ingår i såväl strategins många utvecklingsområden som i övriga förslag. Metodstöd och vägledning från nationella myndigheter är centrala verktyg i arbetet för kommunala verksamheter. Att länsstyrelserna tar en tydlig roll i att stödja implementeringen av dessa och att agera länk mellan lokal och nationell nivå bedöms vara viktigt. Samtidigt vill Göteborgs Stad göra medskicket att utbildningar för länets olika aktörer inte ska minska på bekostnad av andra uppdrag. Länsstyrelsernas bidrag till kunskapsutveckling för kommunen är central.

Göteborgs Stad bedömer att förslagen i sin helhet kan skapa framdrift i arbetet inom det sjätte delmålet mot våld.

Göteborg den 11 juni 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson